

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

**СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЛЮДСТВА
В КОНТЕКСТІ АКСІОЛОГІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

20 вересня 2023 року

**ОДЕСА
2023**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

- Задорожна Л. К.** *кандидат філософських наук, ректор* Комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Ягоднікова В. В.** *доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та інноваційної діяльності* КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Кузнєцова О. В.** *кандидат психологічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної діяльності* КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Левчишена О. М.** *кандидат історичних наук, проректор з науково-педагогічної та методичної діяльності* КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Балашенко І. В.** *кандидат філософських наук, доцент, в.о. завідувача кафедри філософії освіти* КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Красножон Н. В.** завідувачка науково-методичної лабораторії кафедри філософії освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Левчишен Д. І.** старший викладач кафедри філософії освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Букач М. М.** *доктор педагогічних наук, професор* кафедри філософії освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Здрагат С.Г.** *кандидат соціологічних наук, старший викладач* кафедри філософії освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Колесова О.А.** *кандидат філософських наук, старший викладач* кафедри філософії освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Полтавська Т. М.** завідувачка відділу інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Мелешко В. В.** методист відділу інформаційно-ресурсного забезпечення КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
- Грінькова Г. В.** методист науково-методичної лабораторії кафедри філософії освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

ЗМІСТ

Астахова М. С. Формування ціннісної сфери особистості: взаємодія та комунікація у цифровому просторі.....	5
Атаманюк З.М., Душкова М.А. Теоретичні підходи та передумови дослідження феномену масового суспільства.....	7
Атаманюк З.М., Малявіна В.О. Волонтерство як соціокультурний феномен.....	10
Байдик В.В., Кечик О.О. Роль освітнього менеджменту під час кризових подій... ..	12
Белошечко Ю.К. Формування культури безпеки майбутніх офіцерів національної гвардії України під час фізичної підготовки: ціннісний вимір.....	15
Букач М.М. Ціннісна база як основа сталого розвитку.....	17
Волошина О.В., Костюк А.С., Шевчук В.О. Розвиток рефлексивної позиції у майбутнього вчителя	20
Гриньова М.В. Особливості виховання в учнів культури поведінки у цифровому просторі взаємодії... ..	22
Гринькова Г.В. Міркування щодо переваг і недоліків використання ChatGPT в освіті.....	24
Дмитрієва О.В. Аксиологічні підходи навчально-виховного процесу у позашкільній мистецькій освіті	26
Єршова-Бабенко І.В. Психомірність як специфічна характеристика людини та проблемний контур аксиологічних орієнтирів сучасності.....	29
Жовнич О.В. Соціальна відповідальність педагога з формування в учнів навичок XXI століття.....	32
Запорожцева Ю.С., Коврігіна Л.М. Аксиологічні цінності української освіти.....	35
Здрагат С.Г. Особливості процесу оцінювання змін у функціонуванні школи.....	38
Івченко О.С. Соціальна відповідальність сучасного вчителя: особливості та принципи формування	41
Каргіна Н.В., Шмельова В. Формувальне оцінювання на уроках української мови та літератури в старшій школі під час дистанційного навчання.....	43
Клименюк Н.В. Соціальне самопочуття українців в огляді ціннісних вимірів.....	45
Ковальчук М.С. Аксиологічний досвід української педагогіки – в дискурсі людиноцентризму.....	47
Козобродова Д.М. Аксиологічний аспект концепції психомірності соціальної реальності на прикладі поширення занадто нелюдомірної цифровізації.....	50
Колесова О.А. Гендерна рівність в освіті та суспільстві: сучасний погляд.....	51
Корольов А.І. Формування ризикологічної компетентності майбутніх офіцерів національної гвардії України в контексті соціальної відповідальності особистості.....	54
Красножон Н.В. Лідерські компетентності керівника ЗЗСО в створенні простору безпеки.....	57
Крилова В.О. Волонтерство як напрям соціальної роботи з молоддю.....	61
Кримець Л.В. Аксиологічний вимір військового лідерства.....	63
Кухарчук П.М. Аксиологічні орієнтири освітнього простору в Європі.....	65
Ланець Л.Б. Формування соціальної компетентності учнів як чинник самореалізації.....	67
Лесик О.В., Поважук О.П. Аксиологічні цінності – миролюбство і екологічна безпека.....	71
Оліфіра Л.М. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників як фактор забезпечення якості освіти в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови.....	74
Рубан А.К. Формування навичок здорового способу життя у соціально неадаптованих підлітків	77

Сабат Н.І., Сабат Н.В. Аксіологічний підхід як орієнтир у співпраці закладу загальної середньої освіти з батьками здбувачів освіти.....	79
Синиця В. А. Важливість та значення культурної спадщини для збереження національної ідентичності народу.....	82
Смирнова М.Є. Ціннісні орієнтації педагога у контексті професійної діяльності.....	84
Старовойтова І.І. Аксіологічні виміри становлення особистості як філософська проблема.....	87
Тертична Т.Д. Відповідальність учителя за емоційний стан учнів початкової школи в умовах надзвичайних ситуацій.....	90
Ходанич Ю.М. Деякі проблеми концепту людиноцентризму.....	92
Черкашина Т.В. Основи ментального здоров'я суб'єкта педагогічної діяльності у вимірі ціннісного ставлення до себе та інших.....	94
Шуліка А.А. Інституційні та культурні особливості соціальної відповідальності в країнах Скандинавії.....	97

2. Dmitrenko, N., Voloshyna, V., Boiko, A., Hudym, I., Zelinskyi, V. Formation of Pre-Service Teachers' Reflective Skills in Information Environment. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, 22(9), 2022, p. 396-402. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.9.52>

Oksana Voloshyna,

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Department of Pedagogy, Vocational Education and Educational Institutions' Management,

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University,
Vinnitsia, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-9977-7682>

https://scholar.google.com.ua/citations?user=7_Wuq74AAAAJ&hl=ru
woloshina555@gmail.com

Kostyuk Artem

Shevchuk Victoria

Students of higher education

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University,
Vinnitsia, Ukraine

DEVELOPMENT OF A REFLECTIVE POSITION IN THE FUTURE TEACHER

Key words: reflection, reflective position of the future teacher, reflective competence

Гриньова Марія Василівна,

здобувач освіти ступеня доктора філософії (поза аспірантурою),
методист науково-методичної лабораторії соціального
партнерства та міжнародної діяльності кафедри освітньої політики
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-1308-2634>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=TdqIqRG0AAAAJ&hl=uk>
marishagrin@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ В УЧНІВ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ ВЗАЄМОДІЇ

Науковий керівник: Ягоднікова Вікторія Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, проректор науково-педагогічної та інноваційної діяльності КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради».

Ключові слова: виховання, учні, культура поведінки, цифровий інтелект, цифрова компетентність, цифрова комунікація, цифровий простір взаємодії

Загальні тенденції цифровізації усіх сфер життєдіяльності людини загалом та освіти зокрема потребує пильної уваги до розвитку цифрового інтелекту дітей, що розглядається як “набір соціальних, емоційних і когнітивних здібностей, які дозволяють людям протистояти викликам і адаптуватися до вимог цифрового життя” [1]. Так, серед цифрових навичок Всесвітній економічний форум виокремив цифрову ідентичність громадянина, керування екранним часом, управління кібербезпекою, управління конфіденційністю, критичне мислення, цифрову активність (сліди), цифрову емпатію [2].

Як свідчить практика наявності низки проблем у цифровій комунікації, серед яких активні прояви кібербулінгу, особливої уваги потребує виховання в учнів культури поведінки в цифровому просторі. Останню Л. Канішевська та В. Шахрай розглядають як “якісний вимір діяльності дітей та учнівської молоді, яка здійснюється шляхом використання ними ресурсів та засобів Інтернету задля власного

саморозвитку, розширення знань, налагодження різноманітної комунікації, самовираження, задоволення особистісних потреб та інтересів і базується на дотриманні соціальних норм і правил, цінностях свободи, відповідальності, поваги до думок та дій інших, безпеки (власної та інших людей)” [3, с.148]. Крім того, пильної уваги заслуговують виокремлені вченими виховні завдання, які сприятимуть засвоєнню учнями “моральних, етичних, пізнавальних цінностей”, серед яких: виховання в учнів відповідальності і мотивації, спрямування школярів на дотримання правил гігієни користування кіберпростором, розвиток в учнів навичок орієнтування в інформації, створення ситуації успіху для кожної дитини, розвиток у дітей уміння спілкуватися з іншими, залучення дітей до реальних справ, занурення дітей у творчу роботу, організація різних видів діяльності дітей, установлення суб’єкт-суб’єктної взаємодії педагогів і учнів [3].

Відтак слід наголосити на функціях науково-методичного супроводу виховання учнів у цифрову просторі, на яких зосереджує увагу Л. Канішевська, а саме: навчальна, сервісна, адаптаційна, дорадницька, експертна, модераційна, акмеологічна, коучингова, компенсаторна, фасилітаційна, коригувально-рефлексійна [4, с. 5]. Також варті уваги критерії та показники оцінки якості виховання особистості у цифровому освітньо-виховному просторі, до яких К. Журба, Л. Канішевська, Р. Малиношевський, Н. Харченко, С. Федоренко відносять раціональне використання цифрової інформації, критичне мислення, готовність до комунікації, цифрова та соціальна компетентності [5].

З огляду на наявні в освітній практиці проблеми щодо організації виховної діяльності в цифрову просторі взаємодії учасників освітнього процесу, ми поділяємо думку Л. Цибулько, О. Білецького та С. Мартинової, котрі зауважують на тому, що режим дистанційного навчання дозволяє успішно впроваджувати виховну роботу; загальноприйняті форми виховної роботи можна адаптувати до умов дистанційної роботи; для успішності виховної роботи в умовах дистанційного навчання необхідно вивчати і засвоювати нові технології, засоби комунікації, програми й платформи, активно застосовувати їх у практичній діяльності [6, с. 217].

Безперечно, задля ефективного виховання в учнів культури поведінки у цифровому просторі взаємодії нагальним завданням є розвиток цифрової компетентності педагогів, технологічними складовими якої О. Овчарук розглядає розв’язання технічних проблем, визначення потреб та пошук технологічних рішень, креативне використання цифрових технологій, визначення прогалів у цифровій компетентності [7].

Отже, у сучасному українському науковому дискурсі актуалізуються різні методологічні аспекти виховання в учнів культури поведінки у цифровому просторі. Водночас проблемним залишається технологічний аспект розв’язання поставленого завдання, що потребує синергетичної єдності зусиль педагогічної науки та освітньої практики у забезпеченні етичності цифрової комунікації учасників освітнього процесу, адже культура поведінки у цифровому просторі як результат виховання є досяжною за умови забезпечення її практики у процесі виховання.

Список використаних джерел

1. 8 digital skills we must teach our children. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/06/8-digital-skills-we-must-teach-our-children/> .
2. 8 digital life skills all children need – and a plan for teaching them. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/09/8-digital-life-skills-all-children-need-and-a-plan-for-teaching-them/>

3. Канішевська Л., Шахрай В. Особливості виховання в школі і сім'ї в умовах цифровізації. Перспективи та інновації науки. 2022. № 4. С. 144-145. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10150/1/50-119-PB.pdf#page=145>.
4. Канішевська Л. Науково-практична реалізація цифровізації виховного процесу в сучасних умовах. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022. № 4. С. 1-6. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/318>.
5. Виховання дітей та молоді у цифровому просторі / К. Журба та ін. Київ, 2022. 124 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/733779/1/Посібник_рукопис_.pdf.
6. Цибулько Л., Білецький О., Мартинова С. Реалізація виховної діяльності в умовах дистанційного навчання. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2022. Т. 1, № 1. С. 213-221. URL: <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/article/view/771/776>.
7. Овчарук О. Сучасні підходи до розвитку цифрової компетентності людини та цифрового громадянства в європейських країнах. Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. № 2. С. 1-13. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/720330/1/3526-Текст%20статті-16187-1-10-20200430.pdf>.

Mariia Hrynova,

PhD Postgraduate,

Methodologist at the Scientific and Methodical Laboratory of Managerial Activity and Quality Assurance of Education at the Department of Pedagogy and Educational Management Odessa Regional Academy of In-Service Education,
Odessa, Ukraine

METHODOLOGICAL ASPECTS OF EDUCATIONAL CULTURE OF STUDENT BEHAVIOR IN THE DIGITAL SPACE OF INTERACTION

Key words: education, students, culture of behavior, digital intelligence, digital competence, digital communication, digital interaction space

Грінкова Ганна Валентинівна,

методист науково-методичної лабораторії

кафедри філософії освіти

КЗВО «Одеська академія неперервної освіти

Одеської обласної ради»

anna.grinkova1973@ukr.net

МІРКУВАННЯ ЩОДО ПЕРЕВАГ І НЕДОЛІКІВ ВИКОРИСТАННЯ CHATGPT В ОСВІТІ

Ключові слова: авторське право, навчання, освіта, ChatGPT, soft skills.

На наших очах ChatGPT змінює науковий і освітній ландшафти, а також інші сфери людської діяльності. Сам ChatGPT є лінгвістичною моделлю зі штучним інтелектом, яка була розроблена компанією OpenAI та яка здатна генерувати тексти, наче написані людиною на базі контексту та минулих розмов між людьми.

Творителі ChatGPT, а також прихильники цього чат-боту, вбачають у ньому корисний інструмент у навчанні та тренуванні. Зокрема, вказується на те, що ChatGPT «може бути застосований задля: (1) розробки персоналізованих навчальних матеріалів і планів уроків, заснованих на індивідуальних потребах і уподобаннях учня; (2) надання у реальному часі зворотного зв'язку та керівництво учню під час навчального процесу; (3) створення привабливого освітнього матеріалу на кшталт вікторин, інтерактивних вправ і мультимедійних презентацій; (4) допомоги освітянам в оцінюванні зроблених учнями завдань і наданні конструктивного зворотного зв'язку учням; (5) створення адаптивного навчального середовища, яке б відповідало індивідуальному прогресу та виконанню завдань учня» [1, р. 137]. Перелічені напрямки застосування ChatGPT демонструють, що цей чат-бот може бути допоміжним інструментом для